

Pk-toimialabarometri

Liike-elämän palvelut

www.temtoimialapalvelu.fi

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raportteina. Tämän lisäksi Työ- ja Elinkeinoministeriön toimialapalveluiden toimeksiannosta tulokset julkistetaan toimialaryhmittäisinä raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Toimialaraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen toimialan yritysten ja koko maan välillä. Tämän lisäksi tuloksia verrataan myös teollisuus- ja palvelualan yrityksiin kokonaisuudessaan.

Syksyn 2016 Pk-yritysbarometri perustuu 6010 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä sekä kehittämistarpeita ja -esteitä. Ajankohtaisilla kysymyksillä on selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat kehittyneet myönteisesti keväästä 2016. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan (saldoluku +32). Keväällä 2016 saldoluku oli +15. Liike-elämän palvelujen toimialalla uskotaan myös suhdanteiden positiiviseen kehitykseen; alan suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on noussut selvästi keväästä 2016 (+26 => +40).

Liike-elämän palveluissa suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat saldolu-
vun perusteella koko maan ja palvelualojen pk-yritysten näkymiä positiivisemmat ja
vastaavat kuin teollisuudessa. 27 % toimialan vastaajista arvioi henkilökunnan määrän
kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja henkilökunnan määrän pienenemistä ennako-
i 6 %. Saldoluvuksi muodostuu +21 (keväällä 2016 +19).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maan pk-yrityksissä on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-
yrityksiä (39 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä on hieman vähemmän (32 %). Yritys-
toiminnan loppumista ennako- i koko maassa 2 % pk-yrityksistä. Liike-elämän palveluja
edustavissa pk-yrityksissä on voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä lähes saman ver-
ran kuin teollisuusyrityksissä ja hieman enemmän kuin koko maassa ja palvelualalla.
Mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä on alalla lähes vastaava määrä kuin ver-
tailuryhmissä. Asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä on alalla sen sijaan muita
ryhmiä vähemmän. Liike-elämän palveluyritysten yritysten vastaajista 4 % prosenttia
arvioi yrityksensä toiminnan loppuvan seuraavan vuoden aikana, kun keväällä näin ar-
vioi 3 %. Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja myös alan pk-
yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia.

Kehittämistarpeet ja -esteet

Pk-yritykset näkevät selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä.
Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on yhteistyössä/verkottumisessa ja alihankinnas-
sa sekä lähes yhtä paljon henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Pk-yritysten pa-
himmat kehittämisen esteet ovat yleinen suhdannetilanne/taloustilanne sekä resurssi-
tekijät. Toimialalla nämä koetaan lähes yhtä merkittävinä.

Kansainvälistyminen ja digitaalisuus liiketoiminnassa

Joka viidennellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko
maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä kolmella viidestä. Liike-elämän palvelualo-
jen pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on joka neljännellä ja näistä
suoraa vientiä on kolmella viidestä. Pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalis-
ta työkaluista ja palveluista eniten yrityksen omia kotisivuja ja sosiaalista mediaa. Li-
ike-elämän palvelualalla pilvipalveluja on hyödynnetty keskimääräistä enemmän.

Sisällys

ESIPUHE.....	2
TIIVISTELMÄ	3
SISÄLLYS	4
1. JOHDANTO	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto	6
2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	7
3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	8
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	12
5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	14
6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET	16
7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET	17
8. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	21
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	23

Pk-toimialabarometri, syksy 2016, toimialaraportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pk-yritysbarometri, syksy 2016

Toimialaraportti, Liike-elämän palvelut

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Taloustutkimuksen väliaikaista markkinointirekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 6010 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2016. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja alan vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja. Suomen Yrittäjissä tutkimusprojektista on vastannut ekonomisti Petri Malinen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Esa Tikkanen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti Suomen Yrittäjien mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).
- 2) Lisäksi tutkimusaineistosta tehdään raportit Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan ja Uudenmaan ELY-alueille sekä Keski-Pohjanmaan Yrittäjien alueelle. Lisäksi uusina alueina vuonna 2011 mukaan tulivat Espoo ja Vantaa.
- 3) Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.
- 4) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % ~31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat vastanneista liike-elämän palveluja edustavista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

Taulukko 1. Taustatietoja toimialalta vastanneista yrityksistä

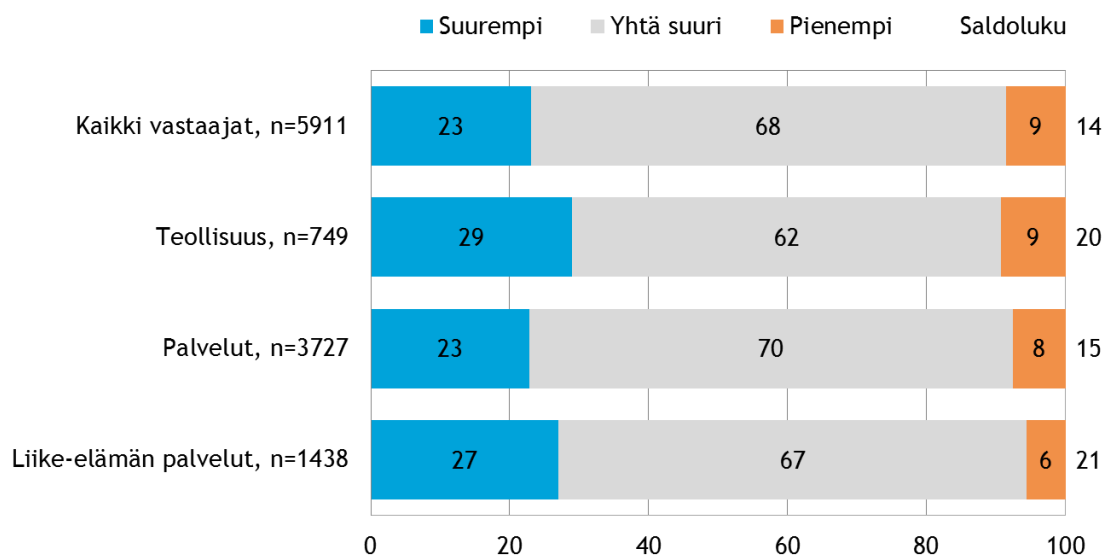
		n=	%
Toimialaryhmä	Liike-elämän palvelut	1462	100
Toimiala	Arkkitehti, insinööri	64	4
	Tekninen testaus	24	2
	Ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus	118	8
	Atk-laitteisto ja ohjelmistokonsultointi	56	4
	Lakiasiaainpalvelut	41	3
	Laskentatoimi, kirjanpito, tilintarkastus	294	20
	Pääkonttorien toiminta, liikkeenjohdon konsultointi	425	29
	Insinööripalvelut ja niihin liittyvä tekninen konsultointi	347	24
	Työllistämistoiminta	60	4
	Erillinen yritysryhmä	33	2
	Liikevaihto 2015	alle 0,2 miljoonaa euroa	837
0,2-0,49 miljoonaa euroa		241	17
0,5 - 0,99 miljoonaa euroa		137	9
1,0-1,49 miljoonaa euroa		60	4
1,5-1,99 miljoonaa euroa		42	3
2,0-4,99 miljoonaa euroa		80	6
5 miljoonaa euroa tai yli		55	4
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	193	13
	Kasvuhakuiset	577	40
	Asemansa säilyttäjät	318	22
	Ei kasvutavoitteita	315	22
	Toimintansa lopettavat	53	4
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	230	16
	1990-1999	287	20
	2000-2009	425	29
	2010-	519	36
Markkinat, joilla toimii pääasiallisesti	Paikallisilla tai alueellisilla	747	51
	Valtakunnallisilla Suomessa	537	37
	Kansainvälisillä	177	12

2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

Pk-yritysbarometrin kaikista vastaajista 23 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja 9 % arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldolu-
vuksi muodostuu +14 (keväällä 2016 +9). Teollisuudessa suhdannenäkymät henkilökun-
nan määrän osalta ovat myönteisemmät ja palvelutoimialalla samantasoiset kuin koko
maan pk-yrityksissä.

Liike-elämän palveluissa suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat saldolu-
vun perusteella koko maan ja palvelualojen pk-yritysten näkymiä positiivisemmat ja
vastaavat kuin teollisuudessa. 27 % toimialan vastaajista arvioi henkilökunnan määrän
kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja henkilökunnan määrän pienenemistä ennako-
i 6 %. Saldoluvuksi muodostuu +21. Näkymät toimialalla ovat saldoluvun perusteella aa-
vistuksen positiivisemmat kuin vuoden 2016 keväällä, jolloin saldoluku oli +19.

**Kuva 1. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan
vuoden kuluttua, %**

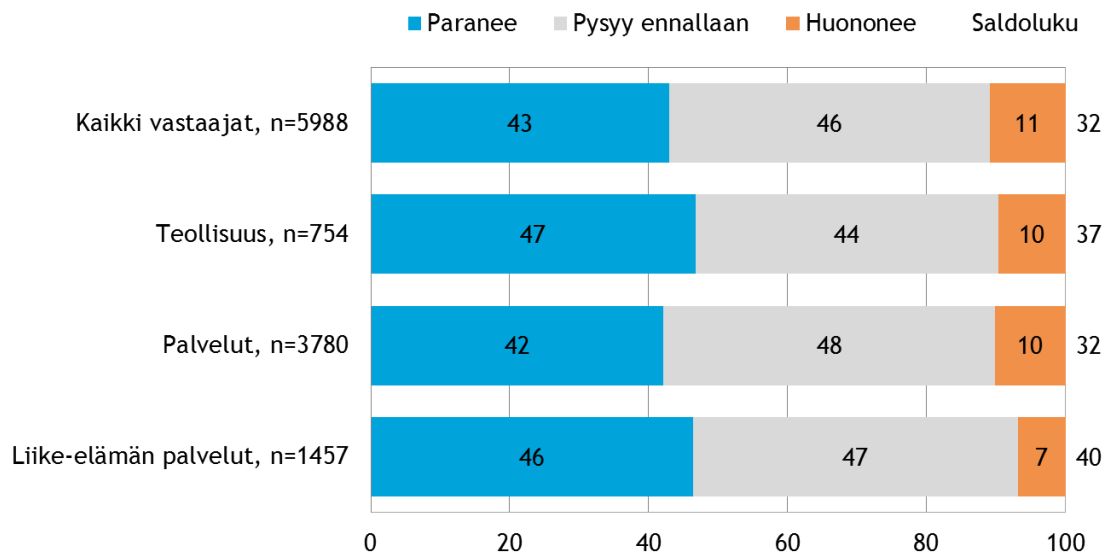

3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Pk-yritysten suhdannenäkymiä kuvaavan saldoluvun kehitys on jatkunut positiivisena. Vajaa puolet (46 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan, saldoluku on +32. Teollisuudessa suhdannenäkymät ovat hieman positiivisemmat ja palvelualoilla vastaavalla tasolla kuin koko maan pk-yrityksissä.

Liike-elämän palvelutoimialan pk-yritysten vastaajat arvioivat lähiajan yleiset suhdannenäkymät paremmiksi kuin koko maassa ja teollisuudessa sekä palvelutoimialalla. Toimialalla suhdannenäkymät ovat myös kevään arviota positiivisemmat saldoluvun ollessa nyt +40, kun se keväällä 2016 oli +26.

Kuva 2. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku %

Taulukko 2. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Koko maa	50	36	14	36
Teollisuus	57	33	10	46
Palvelut	50	36	13	37
Liike-elämän palvelut	55	33	12	42
Investointien arvo				
Koko maa	22	59	19	3
Teollisuus	27	53	20	7
Palvelut	21	61	18	4
Liike-elämän palvelut	21	66	13	8
Panostukset kansainvälistymiseen				
Koko maa	17	66	17	0
Teollisuus	32	56	12	20
Palvelut	17	67	16	1
Liike-elämän palvelut	21	70	9	11
Viennin arvo				
Koko maa	17	68	15	1
Teollisuus	38	51	11	27
Palvelut	15	71	14	1
Liike-elämän palvelut	20	72	9	11
Tuonnin arvo				
Koko maa	13	72	15	-3
Teollisuus	27	65	9	18
Palvelut	6	79	15	-9
Liike-elämän palvelut	6	84	10	-4
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Koko maa	35	57	7	28
Teollisuus	31	63	6	25
Palvelut	35	57	7	28
Liike-elämän palvelut	36	58	6	30
Materiaalien hinnat				
Koko maa	40	55	5	35
Teollisuus	43	50	7	36
Palvelut	34	61	4	30
Liike-elämän palvelut	25	71	4	21

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Koko maa	38	56	6	32
Teollisuus	35	58	7	27
Palvelut	37	58	5	31
Liike-elämän palvelut	37	59	4	33
Kannattavuus				
Koko maa	39	45	16	23
Teollisuus	44	42	15	29
Palvelut	39	46	15	25
Liike-elämän palvelut	44	45	12	32
Vakavaraisuus				
Koko maa	38	52	11	27
Teollisuus	38	48	14	25
Palvelut	37	53	9	28
Liike-elämän palvelut	43	50	7	36
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Koko maa	34	57	9	26
Teollisuus	34	58	8	26
Palvelut	37	55	8	30
Liike-elämän palvelut	39	56	5	34
Tilausten määrä				
Koko maa	47	40	12	35
Teollisuus	52	38	10	41
Palvelut	47	42	11	36
Liike-elämän palvelut	52	37	11	41
Kapasiteetin käyttöaste				
Koko maa	42	48	9	33
Teollisuus	42	48	9	33
Palvelut	-	-	-	-
Liike-elämän palvelut	-	-	-	-

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa liikevaihdon kasvuun (saldoluku +36), materiaalien hintojen nousuun (+35) ja tilausten määrä kasvuun (+35) uskotaan koko maassa saldoluvin perusteella yleisimmin. Myös palkkakustannusten ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun uskovia on selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat koko maassa kääntyneet positiivisiksi saldoluvin ollessa nyt +3.

Liike-elämän palveluissa uskotaan vahvimmin liikevaihdon kasvuun (saldoluku +42) ja tilausten määrän kasvuun (+41). Vakavaraisuuden vahvistumiseen (saldoluku + 36) sekä

innovaatioiden, tuotannon ja tuotteiden positiiviseen kehitykseen (saldoluku +34) uskovia on toimialalla seuraavaksi eniten. Toimialan näkymät ovat pääosin vertailuryhmiä positiivisemmat tai samalla tasolla tärkeimpien mittareiden osalta (liikevaihto, kannattavuus, vakavaraisuus, tilausten määrä ja innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys). Odotukset eri osatekijöiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua ovat toimialalla viennin ja tuonnin arvojen kehitystä lukuun ottamatta pääosin positiivisemmat kuin keväällä.

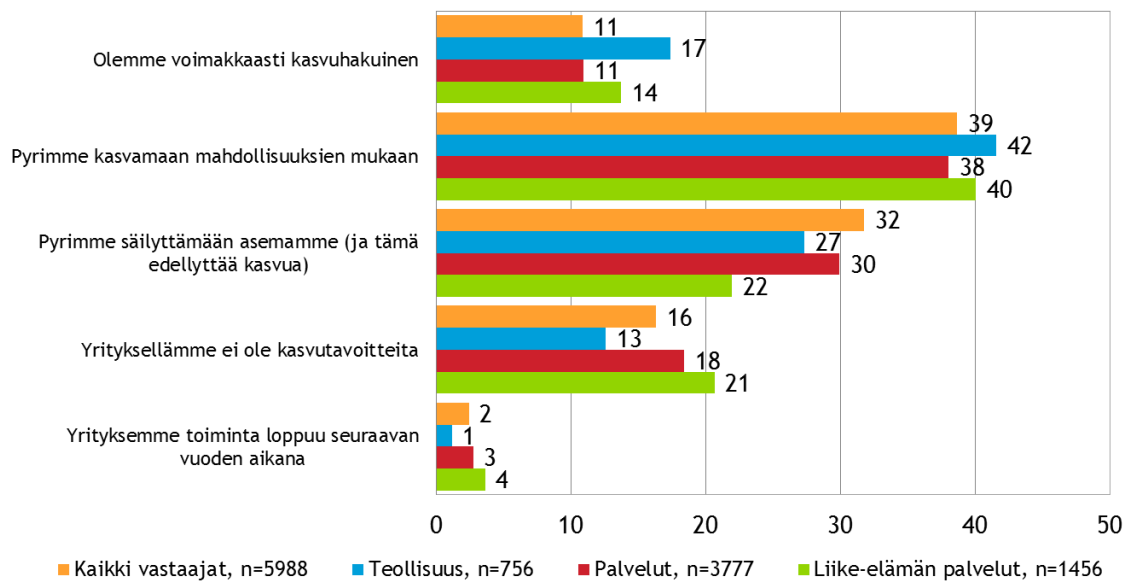
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

Koko maan pk-yrityksissä on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (39 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä on hieman vähemmän (32 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoii koko maassa 2 % pk-yrityksistä.

Liike-elämän palveluja edustavissa pk-yrityksissä on voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä lähes saman verran kuin teollisuusyrityksissä ja hieman enemmän kuin koko maassa ja palvelualalla. Mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä on alalla lähes vastaava määrä kuin vertailuryhmissä. Asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä on alalla sen sijaan muita ryhmiä vähemmän. Liike-elämän palveluyritysten yritysten vastaajista 4 % prosenttia arvioi yrityksensä toiminnan loppuvan seuraavan vuoden aikana, kun keväällä näin arvioi 3 %.

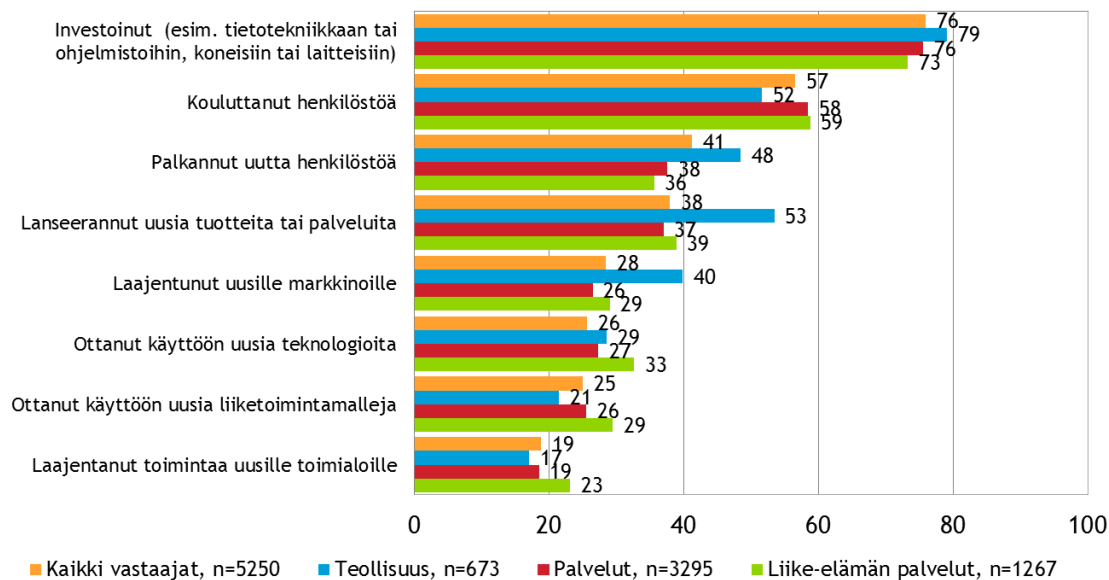
Koko maassa on hieman enemmän kasvuhakuisia yrityksiä kuin keväällä 2016. Liike-elämän palvelualalla voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten yhteenlaskettu osuus on hieman suurempi kuin keväällä (51 % => 54 %).

Kuva 3. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maassa ja kaikilla kolmella vertailu-
mialalla pk-yritysten eniten toteuttamia uusiutumiseen liittyviä toimia. Liike-elämän
palvelualan pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet eivät merkittävästi poikkea muiden
ryhmien toimista.

Kuva 4. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, % */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

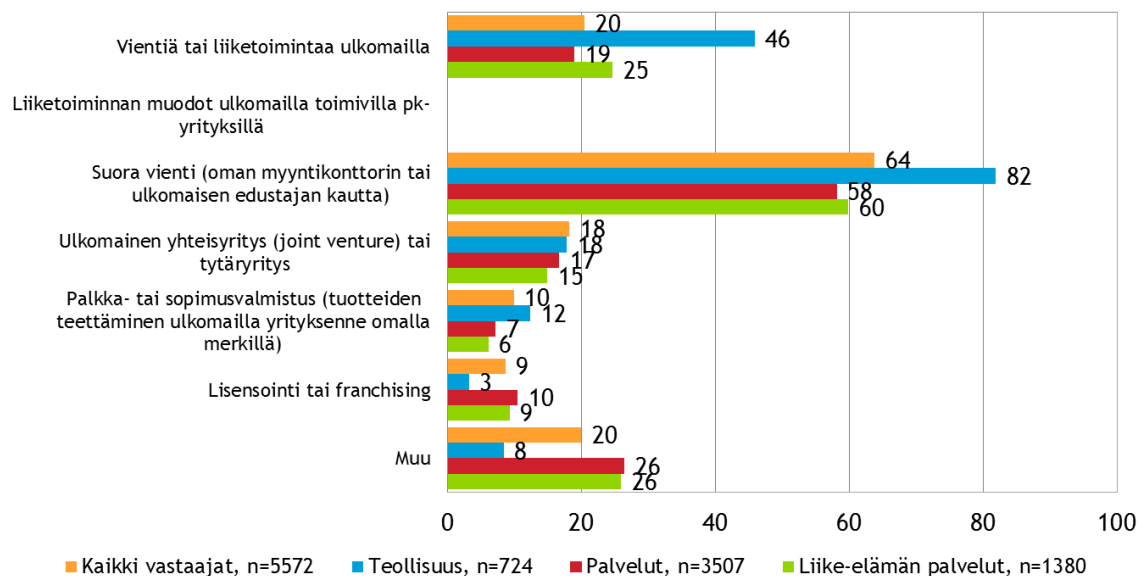
Koko maan pk-yrityksistä noin joka viidennellä, teollisuuden pk-yrityksistä kahdella viidestä ja liike-elämän sekä palvelutoimialan pk-yrityksistä noin joka kymmenennellä on suoraa tuontitoimintaa.

Taulukko 3. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

	Teollisuus	Palvelut	Liike-elämän palvelut	Koko maa
Suoraa tuontitoimintaa	44	8	9	18

Joka viidennellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä kolmella viidestä. Liike-elämän palvelualueen pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on joka neljännellä ja näistä suoraa vientiä on kolmella viidestä. Teollisuudessa em. osuudet ovat suuremmat kuin koko maassa ja vertailutoimialoilla keskimäärin.

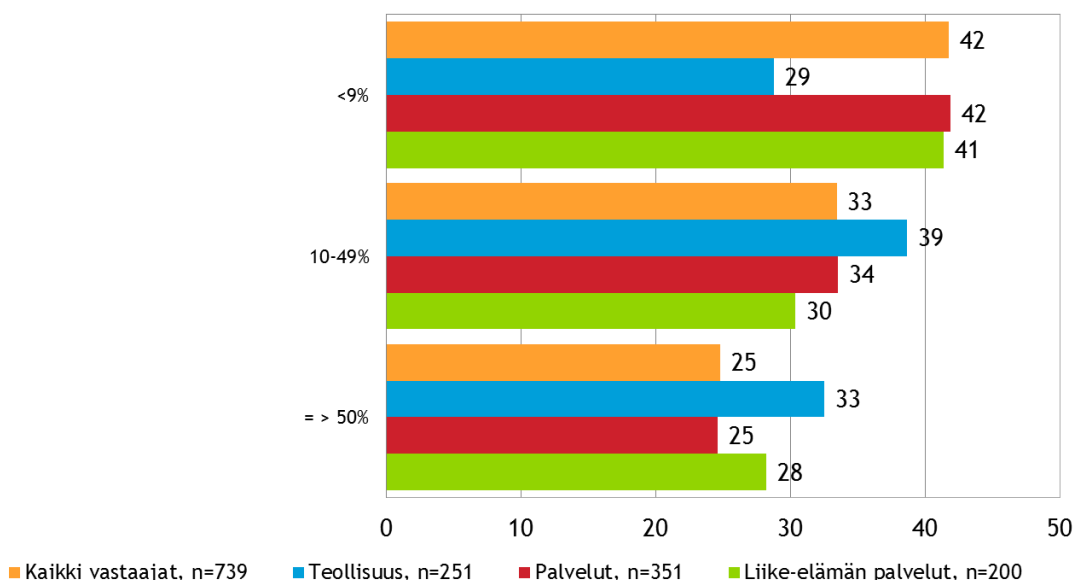
Kuva 5. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

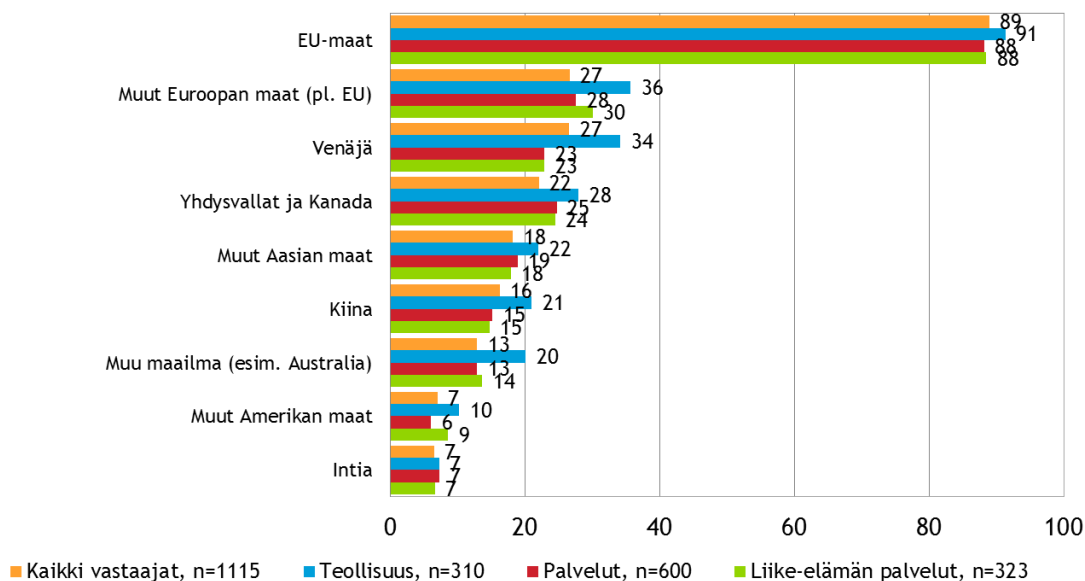
Kahdella viidestä koko maan ja liike-elämän palvelualoja edustavista, suoraa vientitoimintaa harjoittavista pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Toimialalla viennin osuudet kokonaisliikevaihdosta vastaavat pitkälti myös muilta osin koko maan pk-yritysten tilannetta.

Kuva 6. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2015, % yrityksistä

EU-maat on Suomen pk-yritysten selvästi suurin markkina-alue ulkomailla.

Kuva 7. Yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla on toimintaa ulkomailla */

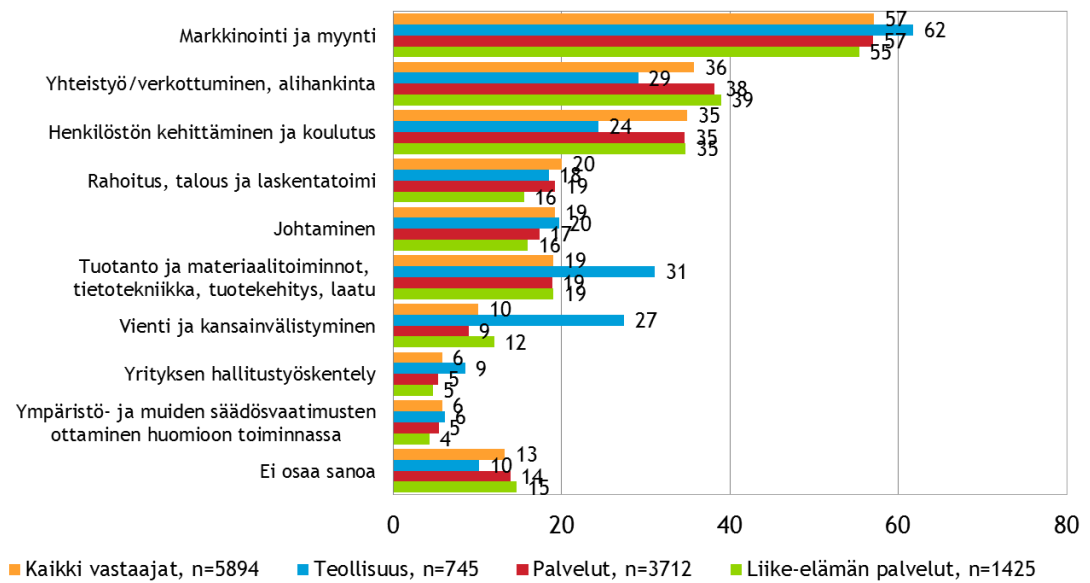
*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

Koko maan tasolla pk-yritykset näkevät selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä (57 %). Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on yhteistyösä/verkottumisessa ja alihankinnassa (36 %) sekä lähes yhtä paljon henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa (35 %).

Liike-elämän palvelutoimialojen kehittämistarpeet eivät juurikaan poikkea koko maan pk-yritysten tarpeista.

Kuva 8. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %

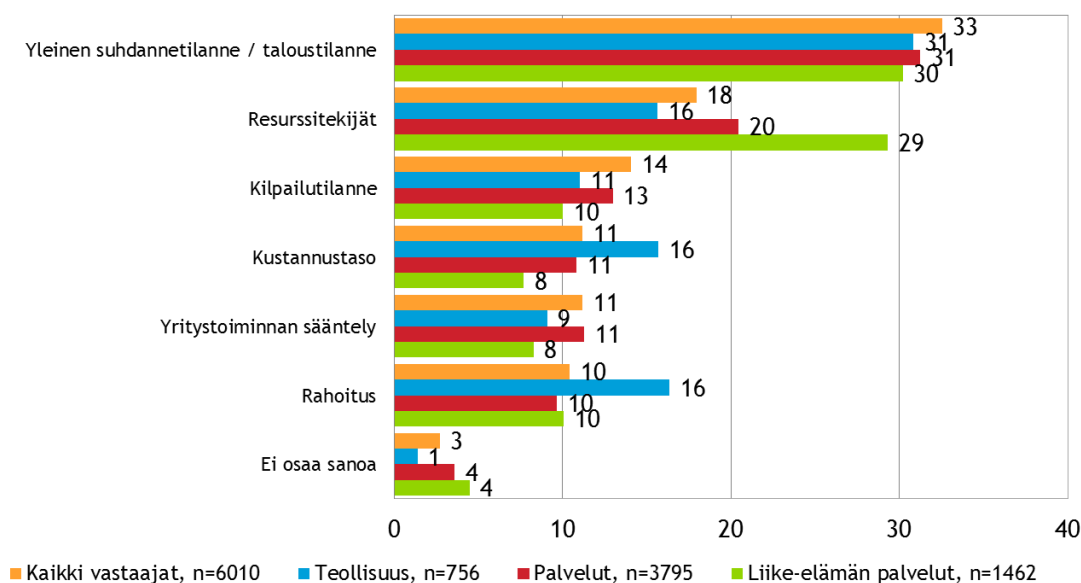

7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET

Koko maassa pk-yritysten pahimpana kehittämisen esteenä nähdään yleinen suhdanne-tilanne/taloustilanne (33 %). Resurssitekijät ja kilpailutilanne ovat seuraavaksi merkittävimpiä kehittämisen esteitä.

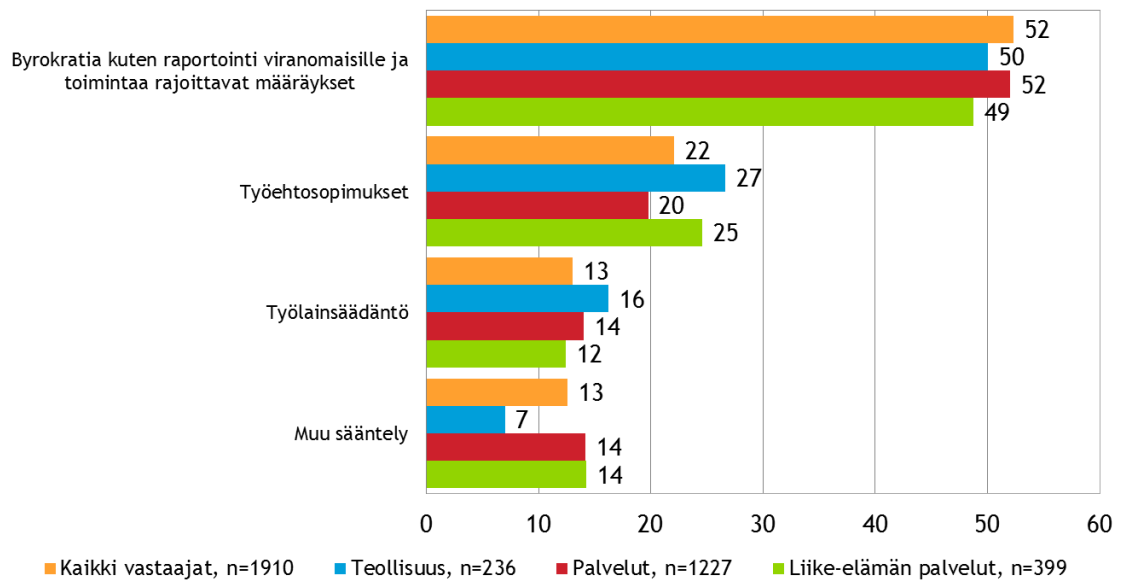
Myös liike-elämän palveluja edustavissa pk-yrityksissä yleinen suhdannetilanne/taloustilanne koetaan niukasti merkittävimpänä kehittämisen esteenä ennen resurssitekijöitä. Toimialan yrityksissä kustannustaso nähdään hieman pienempänä kehittämisen esteenä muihin ryhmiin verrattuna.

Kuva 9. Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet, %

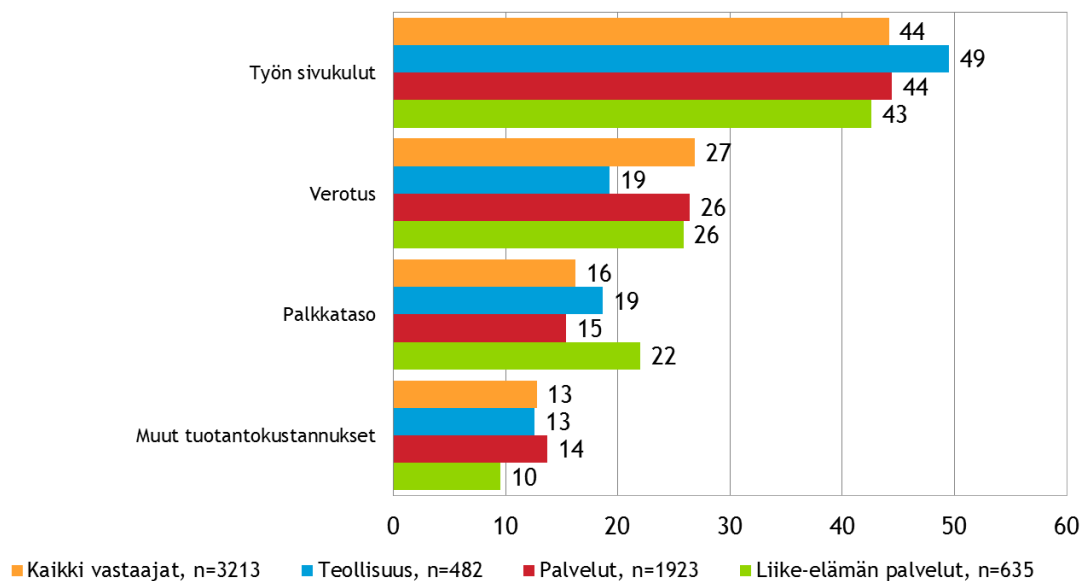
Byrokrazia koetaan selvästi merkittävimäksi sääntelyn esteeksi yritystoiminnan kehittämisen kannalta kaikissa vertailuryhmissä.

Kuva 10.1 Merkittävin sääntelyn este kehittämisessä, %

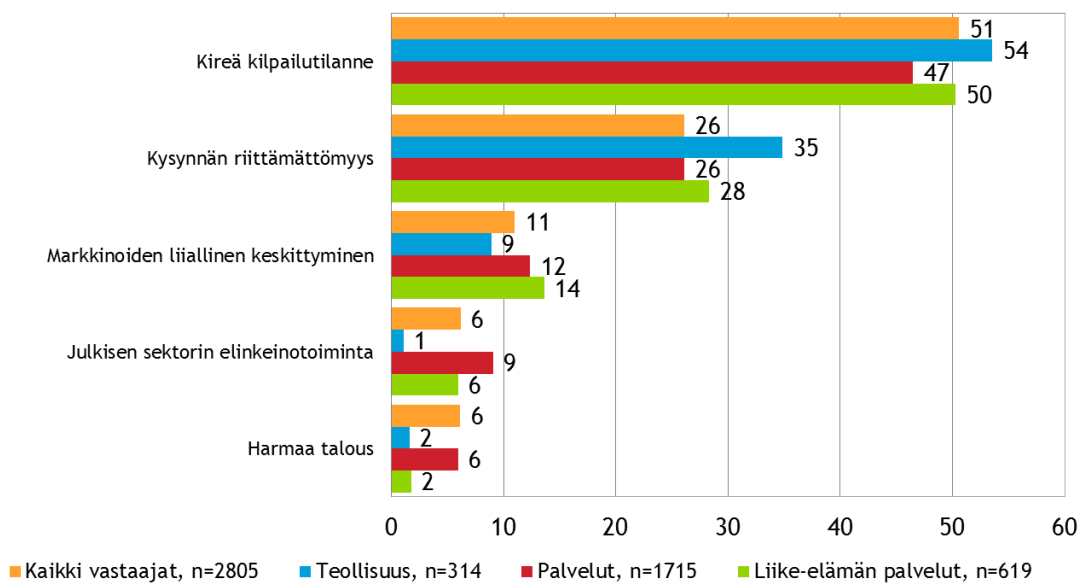
Työn sivukulut ovat kustannustasoon liittyvistä osatekijöistä merkittävin kehittämisen este koko maassa ja toimialoilla. Toimialalla palkkataso nähdään hieman merkittävämpänä kuin koko maassa keskimäärin.

Kuva 10.2 Merkittävin kustannusten este kehittämisessä, %

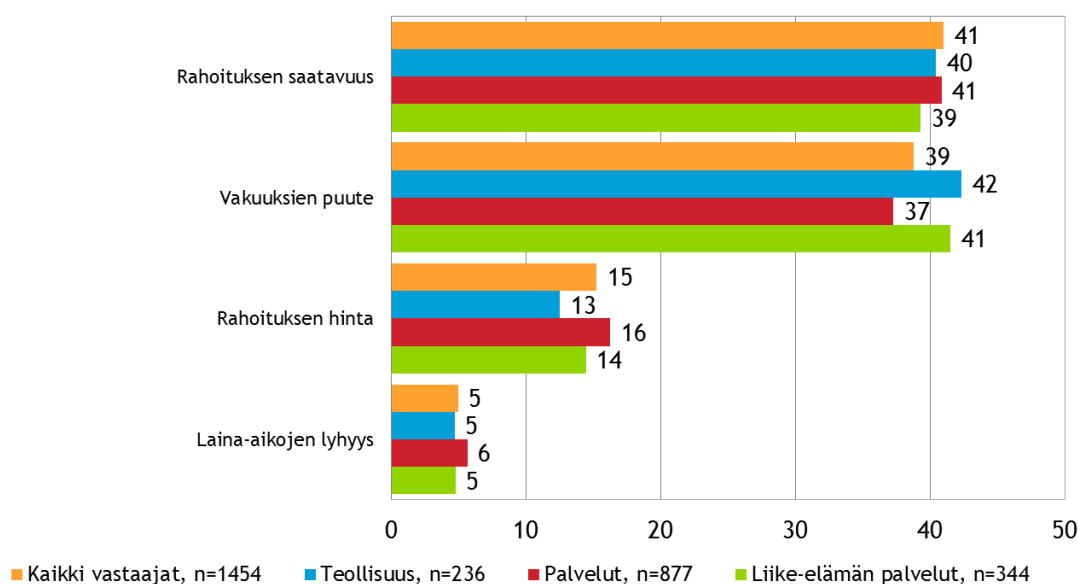
Kilpailutilanteen kireys on koko maassa sekä myös vertailutoimialoilla merkittävin kilpailuun liittyvä kehittämisen este.

Kuva 10.3 Merkittävin kilpailutilanteen este kehittämisessä, %

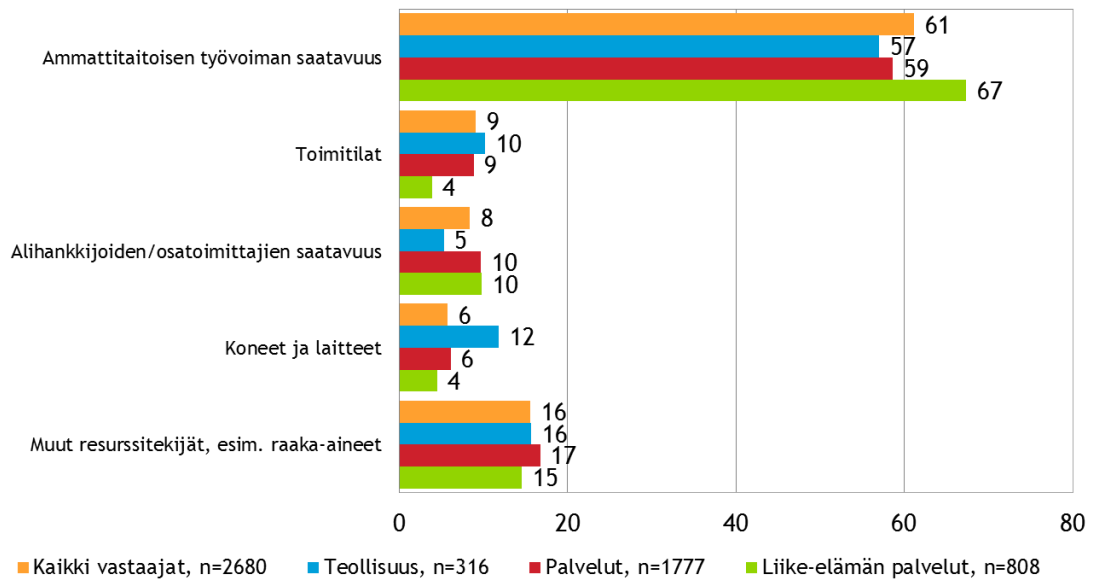
Rahoitukseen liittyvistä osatekijöistä merkittävimmät kehittämisen esteet pk-yrityksille ovat rahoituksen saatavuus ja vakuuksien puute.

Kuva 10.4 Merkittävin rahoituseste kehittämisessä, %

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus on pk-yritysten suurin resurssitekijöihin liittyvä kehittämisen este. Toimialalla osatekijän merkitys on hieman suurempi kuin muiden ryhmien pk-yrityksissä.

Kuva 10.5 Merkittävin resurssitekijöiden este kehittämisessä, %

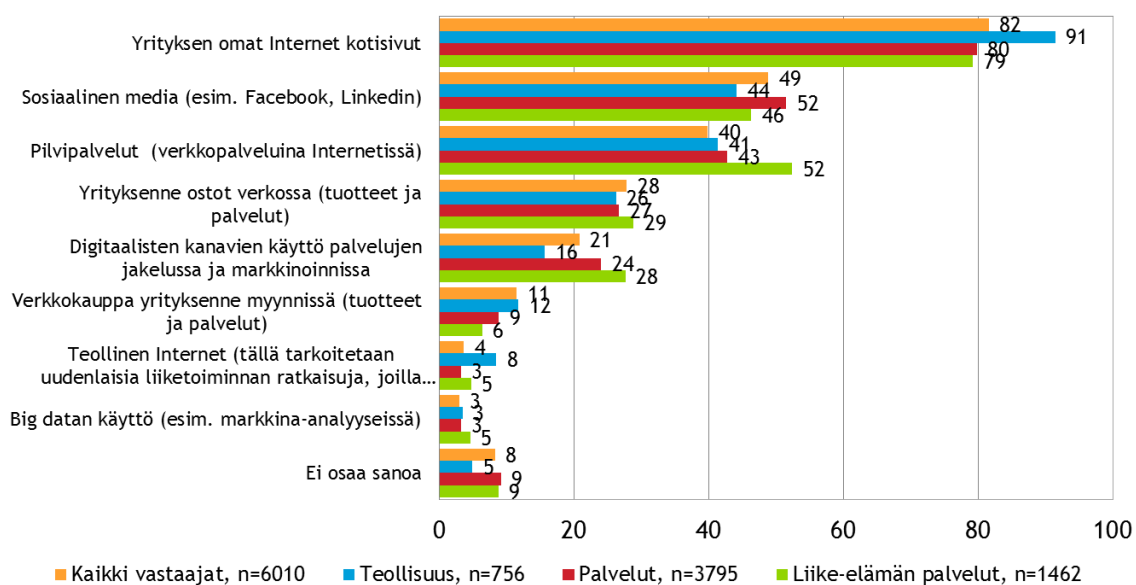

8. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Neljällä viidestä koko maan ja liike-elämän palvelut -toimialan pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja. Teollisuuden alan pk-yrityksissä yrityksen omat internetsivut on käytössä jonkin verran useammalla kuin vertailuryhmissä.

Liike-elämän palveluja edustavissa pk-yrityksissä hyödynnetään pilvipalveluja hieman enemmän kuin koko maan, teollisuuden ja palvelualojen pk-yrityksissä.

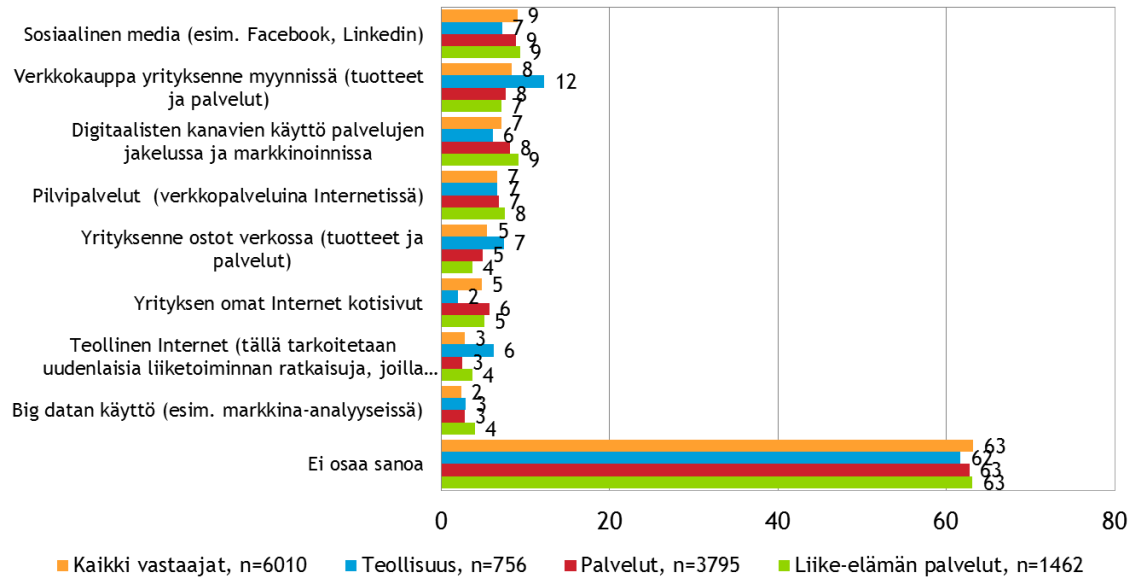
Kuva 11. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, % */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Sosiaalinen media on niukasti ennen verkkokauppaa yleisin digitalisoitumiseen liittyvä työkalu/palvelu, joka pk-yrityksissä aiotaan ottaa käyttöön seuraavien 12 kuukauden aikana. Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa 8 % ja liike-elämän palveluja edustavista pk-yrityksistä verkkokauppaa suunnittelee 7 %. Melko suuri osa vastaajista ei ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 12. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana, %

* / Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 029 506 0000
tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki
puhelin 0295 027 500
ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli
puhelin 0295 024 000
ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti
Hämeenlinnan toimipaikka
Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna
puhelin 0295 025 000
ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola
Lappeenrannan toimipaikka
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0295 029 000
ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puhelin 0295 023 500
ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Gygnaeuksenkatu 1, 40100 Jyväskylä
puhelin 0295 024 500
ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Kemin toimipaikka
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puhelin 0295 037 000
ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Pellavatehtaankatu 25, 33100 Tampere
Yliopistonkatu 38 (Attila), 33100 Tampere
puhelin 0295 036 000
ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Hovioikeudenpuistikko 19 A, 65100 Vaasa
Kokkolan toimipaikka
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin 0295 028 500
ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu
puhelin 0295 026 000
ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraaninkatu 1, 90100 Oulu
puhelin 0295 038 000
ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio
puhelin 0295 026 500
ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Valtakatu 12 B, 28100 Pori
puhelin 0295 022 000
ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 Helsinki
puhelin 0295 021 000
ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku
puhelin 0295 022 500
ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Työ- ja elinkeinoministeriö
www.tem.fi